

En kort sammanfattning av Tore Wizelius lic avhandling "Windpower ownership in Sweden – business models and motives"

Vem äger vindkraften i Sverige?

Varför investerar dessa ägare i vindkraft?

Hur organiseras detta ägande på bästa sätt?

Vindkraften i Sverige har byggts ut av oberoende kraftproducenter och kommunala energibolag. Investeringarna har gjorts av privatpersoner, lantbruk, små och medelstora företag, antingen genom direktinvesteringar eller genom aktier i vindkraftbolag eller andelar i vindkraftkooperativ. Vindkraftprojektörer har konstruerat ägar- och affärsmodeller för dessa olika ägarkategorier för att kunna finansiera vindkraftsanläggningar.

På senare tid har även några stora industriföretag bidragit till utvecklingen genom att bilda gemensamma bolag med transnationella kraftbolag. Även offentliga eller privata företag med annan verksamhet, exempelvis fastighetsbolag, har under de senaste åren investerat i vindkraftverk, för att försäkra sig om stabila och förutsägbara långsiktiga elpriser till sin egen elförbrukning.

Flera kommunala energibolag har spelat en nyckelroll för utbyggnaden av vindkraft i Sverige. Dessa har haft politiska ambitioner, och tagit ansvar för den omställning till ett förnybart energisystem som riksdagen har satt som mål. Dessa kommunala energibolag har också främjat vindkraftskooperativ, och skapat möjligheter för små och medelstora företag att bli delägare i vindkraft.

Anmärkningsvärt är att kraftbolagens andel av vindkraften i Sverige har *minskat* från 22 procent 2007 till 11 procent 2012. Andelen vindkraft som ägs av Vattenfall, som uppgår till knappt 4 procent av den totalt installerade effekten, minskar. Detta är förvånande, eftersom Vattenfall enligt regeringsdirektiv 2009 ska vara *ett av de företag som leder utvecklingen av en miljömässig hållbar energiproduktion*.

De kommunala energibolagens andel har under samma period har ökat från 6 till 13 procent, vilket visar att politiker på kommunal nivå tar större ansvar för omställningen till ett förnybart energisystem är regeringen, som har ansvar för Vattenfalls verksamhet.

Många olika affärsmodeller används. Dessa modeller har kontinuerligt utvecklats och anpassats till olika typer av investerare. När storleken på vindkraftsanläggningar ökat, har modeller för *blandat ägande* utvecklats, som har gjort det möjligt för dessa olika ägarkategorier att fortsätta att investera i vindkraft. Vindkraftsprojektörer har varit mycket kreativa när de gäller utveckling av nya affärsmodeller.

I början på 1990-talet var en investering i vindkraft ett *politiskt ställningstagande*; ett sätt att visa att det fanns vilja och var möjligt att skapa ett hållbart elsystem. Detta var motivet för medlemmar i vindkraftskooperativ, delägare i vissa vindkraftaktiebolag, men också för kommunala energibolag som byggde vindkraft. Det är fortfarande ett starkt motiv och används av flera vindkraftbolag i deras marknadsföring.

Ett starkt motiv för företag med annan verksamhet än vindkraft är att *prissäkra elpriset* för lång tid framåt, det vill säga att minska den osäkerhet som skapas av de oförutsägbara och varierande marknadspriserna på el och elcertifikat. Detta är ett långsiktigt strategiskt intresse som kan motivera stora investeringar i vindkraft.

Sedan 2012 har intäkterna från vindkraftverk varit för låga för att affärsmässigt gå ihop, i vart fall för dem som gjorde sina investeringar för några få år sedan. De ägarkategorier som genomfört utbyggnaden av vindkraft i Sverige, där privata investerare och kommunala energibolag är huvudaktörer, kommer inte längre att kunna finansiera nya vindkraftsprojekt, när de ekonomiska riskerna är så stora.

Denna risk kan minskas med hjälp av ett *garanterat minimipris* på elcertifikat. Utan detta kommer investeringar från de ägarkategorier som hittills har byggt ut vindkraften i Sverige att upphöra. Även oklara regler och bestämmelser utgör en ekonomisk risk för investerare. Dessa regler bör klargöras, av politiker, med hjälp av en *Vindkraftlag*, av samma typ som redan finns i Danmark.

För ytterligare information, kontakta:

Tore Wizelius

Tel: 070 650 69 83

e-post: tore@vindbruk.org